

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูผู้สอน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำนวน 166 คน โดยวิธีการสุ่มแบบสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นเกณฑ์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 ซึ่งแยกเป็น 3 ด้าน คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน และภาวะผู้นำตามสาย มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง .44 - .91 และค่าความเชื่อมั่นโดยรวมทั้งฉบับ .99 สถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาคำตอบในการศึกษาค้นคว้าและทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t -test) และการวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA) แล้วทำการแปลผลและนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาวิจัยสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับสูง ภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยนอยู่ใน ระดับปานกลาง และ ภาวะผู้นำแบบตามสายอยู่ในระดับต่ำ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

1.1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 2 ด้านการสร้างบารมี การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้น เชาวปัญญา และการคำนึงถึงเอกบุคคล อยู่ในระดับสูง

1.2 ภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 2 ด้านการให้รางวัลอย่างเหมาะสม การบริหารแบบวางเฉยเชิงรุก อยู่ในระดับสูง ส่วนการบริหารแบบวางเฉยเชิงรับ อยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ภาวะผู้นำแบบตามสายของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 2 เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่ผู้บริหารมีภาวะผู้นำสูง คือ ต้องการแสดง ทัศนะของตนในเรื่องที่สำคัญๆ ส่วนข้อที่ผู้บริหารมีภาวะผู้นำต่ำ คือ ไม่สนใจปัญหาที่เกี่ยวข้องกับงาน

5. เปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสระแก้วเขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การสอนของครู พบว่าครูที่มีประสบการณ์ ด้านการสอนต่างกัน จะมีการรับรู้ต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 2 ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน และ ภาวะผู้นำแบบตามสบาย แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทุกด้าน

6. เปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสระแก้วเขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษาของครู พบว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน จะมีการรับรู้ ต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 2 ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน และภาวะผู้นำแบบตามสบาย แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทุกด้าน

7. เปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสระแก้วเขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ภาวะผู้นำ ของผู้บริหารด้านการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน และภาวะผู้นำแบบตามสบาย แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทุกด้าน

อภิปรายผล

จากการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสระแก้วเขต 2 ในครั้งนี้ มีประเด็นการอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการศึกษาพบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสระแก้วเขต 2 มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับสูง ภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน อยู่ในระดับปานกลาง และภาวะผู้นำแบบตามสบายอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียน จะต้องมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการบริหารงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันที่เป็นอยู่ ซึ่งเป็นผลกระทบจากการปฏิรูปการศึกษา สภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่เปลี่ยนแปลง ตลอดเวลา ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องมีพฤติกรรมการบริหารที่จะสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรในโรงเรียน หรือผู้ใต้บังคับบัญชา เกิดความศรัทธาและความไว้วางใจ และพร้อมที่จะเสียสละ และอุทิศตน ในการปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2545, หน้า 328) โดยให้คำปรึกษา แนะนำ และกระตุ้น ให้ผู้ใต้บังคับบัญชา รู้จักคิดริเริ่มงานใหม่ ๆ ขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุทิสรา ศรีดงนันท์ (2547, หน้า 71) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า พบว่าภาวะผู้นำ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 มีภาวะผู้นำ

การเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับสูง ภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยนอยู่ในระดับปานกลาง และภาวะผู้นำแบบตามสบายอยู่ในระดับต่ำ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิจสุพัฒน์ ตรีกระโทก (2549, หน้า 64) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระแก้ว เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระแก้ว เขต 1 ด้านภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน อยู่ในระดับ ปานกลาง และภาวะผู้นำแบบตามสบาย อยู่ในระดับน้อย และสอดคล้องกับการศึกษาของ แมคเคนเนียนและวอลฟ์ (McDaniel & Wolf, 1992) พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สูงกว่าภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน เมื่อพิจารณาภาวะผู้นำในแต่ละแบบ มีประเด็นที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1.1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 2 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการสร้างบารมี การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นเขาวนปัญญา และการคำนึงถึงเอกบุคคล อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากการสร้างบารมีของผู้บริหารโรงเรียนเป็นผลที่เกิดจากการตั้งใจจริงของผู้บริหารในการทำงาน เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์กับโรงเรียนและบุคลากรทุกฝ่าย ควบคู่ไปกับการสนับสนุนให้รู้จักแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานด้วยสติปัญญาและเหตุผล สอดคล้องกับควินน์ และฮอลล์ (Quinn & Hall, 1983 cited in Bass, 1985, p.110) ที่กล่าวว่าผู้นำการเปลี่ยนแปลงไม่ควรใช้การกระตุ้นสติปัญญาของผู้ตามเพียงอย่างเดียวแต่ควรใช้การกระตุ้นปัญญาร่วมกับการสร้างบารมี ส่วนการสร้างแรงบันดาลใจนั้นผู้บริหารจะคอยกระตุ้นให้ผู้ตามมีปัญญาระหนักถึงสิ่งสำคัญที่ควรกระทำ พึงถึงอนาคตอย่างผู้ที่มีมองโลกในแง่ดี แสดงให้ผู้บังคับบัญชาเห็นถึงความตั้งใจ อย่างแน่วแน่ที่จะทำงานให้สำเร็จตามที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ที่กล่าวว่าผู้บริหารทุกคนต้องเป็นผู้นำหรือผู้รับผิดชอบสูงสุดในสถานศึกษาในการผลักดันให้เกิดการพัฒนาองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอน และสอดคล้องกับ เบส (Bass, 1985) ที่กล่าวว่าสร้างแรงบันดาลใจเป็นกระบวนการที่ผู้นำทำให้ผู้ตามเกิดอารมณ์กระตุ้นจิตใจให้เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม อุทิศตนเพื่อทีมงานเห็นคุณค่าของผลการปฏิบัติงาน สร้างอารมณ์ให้ผู้ตามเข้าใจทัศนภาพมีความรู้สึกตระหนักว่าภารกิจที่ต้องทำเป็นสิ่งสำคัญ และสร้างความมั่นใจว่าผู้ตามมีความสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ ส่วนด้านการคำนึงถึงเอกบุคคล ที่อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารเห็นความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรจึงส่งเสริมให้บุคลากรได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และส่งเข้าอบรมในหน่วยงานต้นสังกัดในทุก ๆ โอกาสเมื่อบุคลากรได้รับความรู้และปรับเปลี่ยนตนเองเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้แล้ว ย่อมมีบทบาทและส่งผลให้ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อการบริหารองค์กรให้เจริญก้าวหน้าต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าความมุ่งมั่นความสัมพันธเป็นรายบุคคลจะเน้นที่การมุ่งพัฒนาผู้บังคับบัญชาเป็นรายบุคคล

โดยมีการเอาใจใส่ต่อผู้ใต้บังคับบัญชาแต่ละคนแบบตัวต่อตัวจะพัฒนาความเป็นผู้นำ (Zaleznik, 1989, pp. 100-106)

1.2 ภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 2 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การให้รางวัลอย่างเหมาะสม การบริหารแบบมีข้อบกพร่องโดยตรง อยู่ในระดับสูง ส่วนการบริหารแบบมีข้อบกพร่องโดยอ้อม อยู่ในระดับปานกลาง สำหรับด้านการให้รางวัลอย่างเหมาะสม ที่อยู่ในระดับสูงทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการบริหารสถานศึกษาต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนในองค์กร ซึ่งผู้บริหารต้องบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ มีการติดตามการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด สามารถให้คำปรึกษา แนะนำแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เมื่อผู้ใต้บังคับบัญชาได้แสดงผลงานที่ดีมีคุณภาพ ผู้บริหารจึงมีการให้รางวัลอย่างเหมาะสม ซึ่งอาจจะเป็นการยกย่องชมเชย การให้การยอมรับนับถือซึ่งจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้รับรู้ว่าผู้บริหารเห็นความสำคัญของตน ทำให้พวกเขาเหล่านั้นมีความเชื่อมั่นในการทำงาน ซึ่งความสำเร็จในชีวิตของแต่ละบุคคลจะมีหลากหลาย ผู้บริหารต้องรับทราบ สนับสนุน และสนองความต้องการซึ่งเท่ากับว่าเป็นการสร้างแรงจูงใจ และสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคน (Maslow, 1970) เมื่องานไม่สัมฤทธิ์ผลผู้บังคับบัญชาก็เข้าไปดูแลช่วยเหลือให้คำแนะนำ โดยการนิเทศ การฝึกอบรม เพื่อให้ปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเป้าหมาย (Bass, 1985) สอดคล้องกับแนวคิดของ สาคร ไห้วงค์ (2544, หน้า 65) ที่กล่าวว่าผู้บริหารมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับความร่วมมือร่วมแรง ร่วมใจจากบุคลากรทุกฝ่าย ผู้บริหารจึงควรเสริมแรงผู้ใต้บังคับบัญชาในทางบวกหรือทางลบอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ เช่นเดียวกับการบริหารแบบมีข้อบกพร่องโดยตรง ที่อยู่ในระดับสูงอาจเนื่องมาจากการงานและกิจกรรมในโรงเรียนมีความซับซ้อนและหลากหลาย การบริหารและการตัดสินใจเพียงลำพังคนเดียวอาจจะไม่ส่งผลดีต่อคุณภาพของงานได้ ผู้บริหารจึงควรมีการมอบหมายงานบางอย่างให้กับบุคลากร ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงานเป็นทีม แต่ผู้บริหารจะต้องกำกับดูแลการปฏิบัติงานเพื่อให้บุคลากรปฏิบัติตามมาตรฐานและมีคุณภาพ สอดคล้องกับ เบส (Bass, 1985, p. 11) ที่กล่าวว่าผู้นำจะกำกับดูแลการปฏิบัติงานของผู้ตาม และหากผู้ตามปฏิบัติผิดไปจากมาตรฐานที่กำหนด ผู้นำจะแก้ไขการปฏิบัติให้ถูกต้อง ส่วนการบริหารแบบบริหารเชิงรับ อยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากการบริหารงานให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา ต้องมีการเปลี่ยนแปลงทั้งโครงสร้าง และระบบการบริหาร จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 ต้องเป็นผู้รับผิดชอบสูงสุดในการผลักดันนโยบายใหม่ ๆ สู่การปฏิบัติให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ สาคร ไห้วงค์ (2544, หน้า 69) กล่าวว่าการบริหารคือ ศิลปะการทำงานให้สำเร็จ โดยใช้บุคคล มีกระบวนการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ การควบคุมมีการใช้ทรัพยากร

และเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ซึ่งในภาวะการณ์ปัจจุบันซึ่งผู้บริหารจะต้องผลักดันนโยบายต่าง ๆ ให้สำเร็จตามเป้าหมาย จึงทำให้ผู้บริหารใช้ทักษะการบริหารแบบมีข้อยกเว้น โดยอ้อมอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ภาวะผู้นำแบบตามสบายของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 2 อยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้เนื่องมาจากในการบริหารงานให้สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนในทุก ๆ ด้านทั้งด้านโครงสร้างการบริหาร ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ด้านงบประมาณ ซึ่งทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจน มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ มีแผนปฏิบัติการในการดำเนินงาน ให้ความสนใจในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกับบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ เบส (Bass, 1991) ที่กล่าวว่าภาวะผู้นำแบบตามสบายเป็นภาวะผู้นำที่หลีกเลี่ยงการแทรกแซง หรือรับผิดชอบการปฏิบัติงาน โดยผู้บริหารโรงเรียน ให้ทุกคนทำในสิ่งของตนเอง ไม่มีทัศนภาพที่เกี่ยวกับเรื่องขององค์กร และความชัดเจนของเป้าหมายวัตถุประสงค์ ทำให้ขาดความร่วมมือในการกำหนดทิศทางการพัฒนา (ประเสริฐ สมพงษ์ธรรม, 2538, หน้า 66) ซึ่งในภาวะการณ์ปัจจุบันเช่นนี้ จึงส่งผลให้ผู้บริหารสามารถใช้ภาวะผู้นำแบบตามสบายในการบริหารงานได้น้อยลง

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ของครูผู้สอนพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 2 โดยรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของชาติที่กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาให้จัดการศึกษาให้เป็นไปตามอุดมการณ์ของหลักสูตรและความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียนให้มากที่สุด ซึ่งสถานศึกษาทุกแห่งทั่วประเทศต้องจัดการศึกษาในรูปแบบเดียวกัน ด้วยการพัฒนา การบริหารงาน การจัดการกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ผู้บริหารโรงเรียนทุกคนจึงต้องปฏิบัติตามภารกิจโดยยึดหลักการ กฎระเบียบ แนวปฏิบัติ ข้อบังคับในการทำงาน เพื่อให้งานสำเร็จทันเวลาและบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิจสุพัฒน์ ศรีกระโทก (2549, หน้า 74) ซึ่งได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์บริหารสถานศึกษา โดยรวมและมีการใช้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ แบบแลกเปลี่ยน และแบบตามสบาย แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทนา คูหะรัตน์ (2544 อ้างถึงใน ธนกร มะอาเจลีศ, 2547) ได้ศึกษาพฤติกรรมของผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 12 ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการเป็นผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ จำแนกตามประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของชูเสียง นาวารัตน์ (2548, หน้า 63) ที่พบว่าครูที่มีประสบการณ์ 1-15 ปี และ ครูที่มีประสบการณ์ 15 ปีขึ้นไปต้องการแบบผู้นำยึดสถาบันเป็นหลัก แบบผู้นำยึดบุคคล และแบบผู้นำยึดการประสานประโยชน์เป็นหลัก แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษาของครูผู้สอนพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 2 โดยรวม และรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้กับครู ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การอภิปรายซักถามข้อสงสัยในการปฏิบัติงาน การวางแผนปฏิบัติงาน และการตัดสินใจ ซึ่งจะส่งผลให้ครูทุกคนทั้งที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี และสูงกว่าระดับปริญญาตรีขึ้นไป สามารถแสดงศักยภาพของตนเองออกมาได้อย่างเต็มความสามารถ นอกจากนั้นการส่งบุคลากรเพื่อออกไปพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ของผู้บริหาร อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องเพื่อนำกลับมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนจะทำให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสกสรรค์ สุวีชากร (2542, หน้า 127-128) พบว่าครูโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพงษ์ น้อยสุชี (2540) ศึกษาความต้องการให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการและขวัญของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ เขตการศึกษา 12 พบว่าครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการในด้านการบริหารโรงเรียนทุกด้านไม่แตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 2 โดยรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 2 ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง หรือขนาดใหญ่ จะมีภาระงานที่คล้ายคลึง และใกล้เคียงกัน ทั้งนี้เป็นผลมาจากการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545 และให้ทุกโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งการบริหารงานขึ้นตรงต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 2 เช่นเดียวกัน ระดับของการจัดการศึกษาแบ่งเป็น 4 ช่วงชั้นเหมือนกัน ดังนั้นการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนจึงเป็นไปในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศาสตราจารย์ (2544, หน้า 67) ศึกษาแบบผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสระแก้ว พบว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่มีแบบผู้นำยึดสถาบันเป็นหลัก แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูเสียง นาวารัตน์ (2548, หน้า 63) พบว่าครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ต้องการแบบผู้นำยึดสถาบันเป็นหลัก และแบบผู้นำยึดการประสานประโยชน์เป็นหลัก แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูจิตร พันธุ์ประเสริฐ (2545, หน้า 17) พบว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกันมีความพึงพอใจต่อลักษณะการเป็นผู้นำของผู้บริหารสตรี โรงเรียนประถมศึกษาไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุษราคัญญ์ เป็ดทอง (2549, หน้า 86) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอคลองหาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1 พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษาในแต่ละด้าน ของสถานศึกษาในอำเภอคลองหาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1 ทั้งโดยรวมและรายด้าน ทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 2 ด้านการสร้างบารมี โดยเฉพาะข้อที่คะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ เน้นความเชื่อในสิ่งที่เขาเชื่อ ผู้บริหารควรเป็นผู้ที่มีความคิดที่มีเหตุผล มีหลักการ มีปรัชญา มีแนวทางในการทำงาน ที่สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีระบบ และมีประสิทธิภาพ สามารถถ่ายทอดแนวความคิด และความเชื่อ ของตนให้กับผู้อื่นนำไปปฏิบัติและเกิดประโยชน์ ต่อองค์กรและส่วนรวม ด้านการกระตุ้นเขานับปัญญา โดยเฉพาะข้อที่คะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ แสดงความสงสัยในวิธีการทำงานแบบเก่าๆ ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ใหม่ๆ ในการบริหารงาน มีการนิเทศกำกับติดตามการทำงานที่เป็นระบบ หลากหลาย และทันสมัย ควรเปิดโอกาสให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาได้มีโอกาสชี้แจง แสดงความคิดเห็น และยอมรับฟังเหตุผล เพื่อประสิทธิผล และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

1.2 ภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 2 ด้านการบริหารแบบวางเฉยเชิงรุก โดยเฉพาะข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ใช้เวลามองหาแต่จะแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเท่านั้น ผู้บริหารควรศึกษาสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ของโรงเรียน แล้วนำไปวางแผนยุทธศาสตร์ เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ด้านการบริหารแบบวางเฉยเชิงรุก โดยเฉพาะข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ปัญหาต้องกลายเป็นปัญหาเรื้อรังเสียก่อนจึงจะดำเนินการได้ ผู้บริหารควรมีการศึกษากฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่สำคัญ ๆ และควรมีการถ่ายทอดเผยแพร่ความรู้ ให้นำผลการทราบทั่วกันและปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน และที่สำคัญผู้บริหารต้องกล้าตัดสินใจ ในบางเรื่องโดยยึดความถูกต้องเป็นหลัก เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรสามารถดำเนินได้ต่อไปอย่างเป็นระบบ

1.3 ภาวะผู้นำตามสบาย ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 2 ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ไม่สนใจปัญหาที่เกี่ยวข้องกับงาน ผู้บริหารควรตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในฐานะผู้บังคับบัญชาที่จะต้องเป็นผู้ตัดสินใจสั่งการ แก้ไขปัญหาต่างที่เกิดขึ้นในองค์กร คอยอำนวยความสะดวกให้คำแนะนำ ปรึกษาหาวิธีแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความมั่นใจ จะได้มีกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 2 ตามการรับรู้ของผู้นำท้องถิ่น

2.2 ควรศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตามการรับรู้ของผู้บริหาร โรงเรียนต่าง ๆ ในสำนักงานเขตพื้นที่นั้น ๆ